Nr. 3441.

CURRENDA XIII. XIV.

A. D. 1873.

N. 2544.

Brewe Apostolskie.

Ad humiles preces nostras, parochorum postulationibus superstructas SS. D. N Papa Pius IX. P. M. facultatem, alias Nobis ad septennium jam concessam, designandi in Ecclesiis parochialibus Dioecesis nostrae Altare privilegiatum pro animabus Christi fidelium in charitate Dei defunctorum, vi Brevis ex 20. Junii 1873. in aliud septennium gratiose prorogare dignatus est; de quo, relegantes Vos catenus ad Cur. III. ex 1858. pag. 18., hisce notitiam Vobis damus. Tenor respectivi Brevis Apostolici est sequens:

PIUS PP. IX.

Venerabilis Frater salutem et Aplicam Benedictionem. Salvatoris et Domini Nostri Jesu Christi vices licet immeriti gerentes in Terris, ejusque exempla sectantes Animabus Christifidelium in Purgatorio existentibus, quae Deo in charitate conjunctae ab hac luce migrarunt, opportuna de thesauro Ecclesiae auxilia subministrare studemus, ut illis, quantum Divinae Bonitati placuerit adiutae ad coelestem Patriam facilius pervenire valeant. Ea propter Nos Parochiales et Collegiatas Ecclesias tuarum Civitatis et Dioecesis Tarnoviensis, quae etiam ob earum tum Dignitatem, tum Antiquitatem semper in honore habitae sunt ac speciali praerogativa pollent, coelestium munerum elargitione decorare volentes; supplicationibus quoque tuo nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, revocatis in eis privilegiatis Altaribus intuitu Paraeciae sive in perpetuum sive ad tempus jam concessis. Tibi, ut semel per Te ipsum in qualibet ex Parochialibus et Collegiatis Ecclesiis hujusmodi unum dumtaxat, Altare ad Septennium proximum tantum privilegio Apostolico decoratum pro Animabus Christifidelium a Purgatorii poenis liberandis designare valeas, ita ut quandocumque Sacerdos aliquis Saecularis, vel cujusvis Ordinis, Congregationis, et Instituti Regularis Missam pro Anima cujuscumque Christifidelis, qua Deo in charitate conjuncta ab hac luce migraverit, ad praedictum Altare sic per Te respective designatum celebrabit, anima ipsa de thesauro Ecclesiae per modum suffragii Indulgentiam consequatur, et Domini Nostri Jesu Christi, ac Bmae Virginis Mariae, SSorumque omnium meritis sibi suffragantibus a Purgatorii poenis, si ita Deo placuerit, liberetur, facultatem Auctoritate Apostolica

tenore praesentium concedimus et impertimur Non obstantibus Nostra et Cancellariae Apostolicae regula de jure quaesito non tollendo, aliisque Constitutionibus et Ordinationibus Apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque. Datum Romae apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die XX. Junii MDCCCLXXIII. Pontificatus Nostri Anno Vigesimoseptimo.

Tarnoviae die 15. Julii 1873.

N. 3127.

Notificatio Nunciaturae Apostolicae Viennesis super percepta pecunia pro sortibus, in favorem domus ad S. Magdalenam Romae.

Illustrissime ac Reverendissime Domine.

Honori mihi duco certiorem reddendi Dominationem Vestram Illmam ac Rmam, una cum humanissimis Suis litteris die 11. labentis mensis sub Nro 2055 datis rite me accepisse 175. florenos 50. kr. in notis bancalibus, 40. francos in auro, 1. tal. boruss., 1. flor. austriacum in argento, quam pecuniae summam Dominatio Vestra Illma ac Rma mihi transmittere dignata est qua pretium 400. sortium in favorem domus ad S. Magdalenam Romae existentis inter fideles Suae Dioecesis divenditarum.

Pergratum mihi fuit officium curandi, ut haec pecunia, nulla interposita mora ad suam destinationem promoveretur.

Caeterum cum sensibus peculiaris meae observantiae et profundissimae venerationis permaneo.

Viennae die 27. Augusti 1873.

Dominationis Vestrae Illmae ac Rmae

ut Frater addictissimus

Archiepiscopus Atheniensis Nuncius Apostolicus.

Ordinatio ministerialis de sepultura suicidarum.

Erlass

des k. k. Ministeriums des Innern vom 24. August 1873 Z. 11.627.

Das Ministerium des Innern findet im Einvernehmen mit den Ministerien der Justiz wie des Kultus und Unterrichts die Ministerial-Vorordnung vom 7. Oktober 1857. Z. 8827., womit besondere Vorschriften über die Beerdigung der Selbstmörder und über ein derselben jeweilig vorhergehendes Untersuchungsverfahren ertheilt wurden, vollinhaltlich aufzuheben.

Hiernach hat in solchen Fällen für die Bestimmung des Begräbnissortes die Anordnung des Art. XVI. kaiserl. Patentes vom 17. Jänner 1850. R. G. 24., dass die Beerdigung der Selbstmörder in der Stille und in dem Friedhofe zu veranlassen ist, für die Verwaltungsorgane als ausschliessliche Norm zu gelten.

Selbstverständlich bleibt hiebei die Berechtigung der kirchlichen Organe, die Bestattung der Selbstmörder auf dem Friedhofe mit rituellen Funktionen zu begleiten oder die Vornahme solcher Funktionen abzulehnen, gänzlich ausser Frage.

Hochwürdigster Herr Bischof!

In der Nebenlage empfangen Eure Excellenz ein Exemplar des Ministerial-Erlasse vom 24. August 1873. Z. 11.627., betreffend die Beerdigung der Selbstmörder, welcher sämmtlichen Statthaltern und Regierungspräsidenten der im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder mitgetheilt wurde.

Ich ersuche Eure Excellenz von dieser Verfügung die unterstehende Seelsorgsgeistlichkeit zur Wissenschaft und Darnachachtung bei vorkommender Bestattung von Selbstmördern in Kenntniss setzen zu wollen.

Ich habe die Ehre, mit ausgezeichnetster Hochachtung zu verharren.

Eurer Excellenz

ergebenster Diener

Wien am 29. August 1873. **Stremayr.**

N. 3252.

Stósownie do uwiadomienia do Nas uczynionego przez Jego Eminencyją Kardynała Monaco pod 22. Sierpnia 1873. ogłaszamy: że w Kolegium rzymskim, którem się szczególnie opiekuje Ojciec Święty Pius IX. może być przyjętym młody kapłan teolog ukończony, któryby miał chęć dalej się kształcić według nauki rzymskiéj. Ktoby miał ochotę dalej się doskonalić w naukach wyższych do powołania naszego należących, niech się zgłosi do Konzystorza naszego.

Dano w Tarnowie dnia 18. Września 1873.

Mutationes inter Venerabilem Clerum.

N. 1331. die 24. Aprilis 1873. A. R. **Theodatus Graczyński**, Parochus in Jawornik, condecoratus Expositorio Canonicali.

N. 1673. die 8. Maji 1873. R. **Ludovicus Rudnicki**, Cooperator in Zdzarzec, translatus in eadem qualitate ad Borowa.

N. 105/pr. die 15. Maji 1873. A. R. **Martinus Sroka**, Parochus in Okulice, exornatus Expositorio Canonicali.

N. 1826. die 17. Maji 1873. R. **Marcellus Klimkiewicz**, Cooperator in Rajcza, translatus qua talis ad Zdzarzec.

N. 1772. die 20 Maji 1873. R. **Franciscus Bryg**, Coop. in Jeleśnia, translocatus ad Osiek et R. **Andreas Rudnicki** ex Osiek ad Jeleśnia.

N. 1985. die 29. Maji 1873. R. **Mathias Miętus**, Coop. in Siepraw, transfertur qua talis ad Cmolas.

N. 1995. die 30. Maji 1873. R. **Carolus Guzkiewicz**, Coop. in Dębica, transfertur ad Dąbrowa et R. **Joannes Michałek** e Dąbrowa ad Dębica.

N. 2096. die 7. Junii 1873. R. **Adalbertus Kowalik**, Coop. in Pilzno, constitutus Administrator viduatae Ecclesiae in Dobczyce.

N. 2198. die 18. Junii 1873. R. **Josephus Grabowski**, Coop. in Tuchów, transfertur qua talis Neo-Sandeciam et R. **Petrus Basiński**, Coop. in Straszęcin, applicatus Tuchoviae.

N. 2270. die 20. Junii 1873. R. **Thomas Jurgowski**, Administrator in Maniowy, institutus pro beneficio ibidem.

N. 2311. die 20. Junii 1873. R. **Jgnatius Wójcik**, Coop. in Lisiogóra, translatus ad Straszęcin et R. **Adalbertus Bryndza**, Coop. in Spytkowice, applicatur ad Lisiogóra.

N 2149. die 25. Junii 1873. A. R. **Josephus Balcarczyk**, Curatus in Zembrzyce, condecoratus Expositorio Canonicali.

N. 2403. die 30. Junii 1873. R. **Michäel Bystroń**, Coop. in Sułkowice, constitutus Administrator Ecclesiae in Krzywaczka.

N. 2443. die 1. Julii 1873. R. **Franciscus Gołuszka**, Coop. in Piwniczna, constitutus Administrator ejusdem viduatae Ecclesiae.

WYKAZ

listów zastawnych dnia 14 Grudnia 1872 r. i dawniej wylosowanych, dotychczas w obiegu jeszcze zostających: *)

(Dokończenie do kurend IX. XII. 1873 r.)

Num. Ser.	Termin wypłaty dnia ostatniego	Num. Ser.	Termin wypłaty dnia ostatniego	Num. Ser.	Termin wypłaty dnia ostatniego	Num. Ser.	Termin wypłaty dnia ostatniego
18488	Czerw. 1873	20179	Czerw. 1873	21523	Czerw 1873	22825	Grudn. 1871
18507	Grudn. 1872	20221	Grudn 1872	21574	Grudn. 1872	22861	„ „
18540	Czerw. 1868	20237	Czerw. 1873	21592	Czerw. 1869	22902	„ 1872
18561	„ 1869	20241	Grudn 1872	21626	Grudn. 1872	23021	Czerw 1873
18601	Grudn 1872	20342	„ „	21636	„ 1871	23065	„ „
18638	„ „	20406	„ „	21673	Czerw. 1873	23106	Grudn. 1872
18644	„ „	20455	Czerw. 1873	21751	Grudn. 1872	23110	„ 1870
18685	Czerw. 1873	20487	Grudn. 1872	21823	Czerw. 1873	23118	Czerw. 1873
18697	Grudn. 1866	20521	Czerw 1873	21829	Grudn. 1872	23180	Grudn. 1872
18771	Czerw. 1873	20539	„ 1869	21850	„ „	23203	Czerw. 1873
18871	„ „	20583	Grudn. 1867	21908	Czerw 1871	23215	„ „
18873	Grudn. 1872	20608	Czerw. 1873	21948	„ 1873	23322	Grudn. 1871
18930	„ „	20653	Grudn 1872	21994	„ „	23323	Czerw. 1872
18959	Czerw. 1873	20686	„ „	22432	Grudn. 1872	23340	„ 1873
18986	Grudn. 1872	20687	„ 1871	22073	Czerw 1873	23367	„ „
19018	Czerw. 1873	20768	„ 1872	22117	„ 1870	23397	„ „
19021	Grudn. 1871	20786	Czerw. 1873	22151	„ 1873	23398	„ „
19036	Czerw. 1873	20805	Grudn. 1871	22216	„ „	23418	„ „
19065	„ „	20882	„ 1872	22262	„ „	23433	Grudn. 1871
19110	„ „	20959	„ 1871	22316	„ „	23441	„ „
19184	„ „	20960	„ 1872	22320	Grudn. 1872	23446	Czerw. 1873
19244	„ „	20981	Grudn. 1872	22330	Czerw. 1873	23484	„ „
19383	„ „	21031	„ „	22351	Grudn 1872	23493	„ „
19513	Grudn. 1872	21063	„ „	22365	Czerw 1869	23520	„ „
19518	„ „	21098	„ „	22371	„ 1873	23593	Grudn. 1872
19603	„ „	21099	Czerw. 1873	22400	„ 1871	23620	Czerw. 1873
19668	„ „	21155	„ „	22424	Grudn. „	23656	„ „
19694	Czerw 1873	21175	Grudn 1871	22441	„ 1872		
19808	„ „	21180	„ 1872	22499	Czerw. 1873	**5%**	
19907	Grudn. 1872	21185	Czerw. 1873	22519	Grudn. 1872		
19919	Czerw. 1873	21186	Grudn. 1872	22524	Czerw. 1873	Ser. I. à 10000 fl m. k.	
19933	„ 1872	21191	Czerw. 1873	22525	Grudn. 1872	15	Czerw 1873
19989	Grudn „	21225	„ „	22551	Czerw. 1873		
20007	„ „	21290	„ „	22589	Grudn. 1872	Ser. II. à 5000 fl. w. a.	
20034	„ „	21356	Grudn. 1872	22593	„ „	29	Grudn. 1872
20054	„ „	21383	Czerw. 1873	22662	Czerw. 1873	202	Czerw 1873
20069	Czerw. 1873	21393	Grudn. 1871	22711	„ „	215	Grudn. 1872
20106	„ „	21414	Czerw 1869	22728	Grudn. 1871	242	Czerw. 1873
20130	„ „	21477	„ 1873	22802	„ 1872	380	„ „

Num. Ser.	Termin wypłaty dnia ostatniego	Num. Ser.	Termin wypłaty dnia ostatniego	Num. Ser.	Termin wypłaty dnia ostatniego	Num. Ser.	Termin wypłaty dnia ostatniego
Ser. III. á 1000 fl. w a.		2221	Czerw. 1873	277	Grudn. 1872	1042	Czerw. 1873
30	Grudn. 1872	2276	„ „	327	„ „	1095	Grudn. 1872
99	Czerw. 1873	2533	„ „	476	Czerw. 1873	1252	Czerw. 1873
134	Grudn. 1872	2540	Grudn. 1872	556	„ 1871	1275	Grudn 1872
295	Czerw. 1873	2846	Czerw. 1873	677	Grudn. 1872	1443	Czerw. 1873
384	Grudn. 1872	2916	Grudn. 1872	761	„ „	1529	Grudn. 1872
552	Czerw. 1873	3029	Czerw. 1873	1175	„ „	1596	„ „
604	„ 1870	3119	Grudn. 1872	1469	Czerw. 1873	1667	„ „
903	Grudn 1872	3340	Czerw. 1873	Ser. V. á 100 fl w. a.		1693	„ „
981	Czerw. 1871	3481	Grudn. 1872	24	Grudn. 1872	1794	„ „
1181	„ 1873	3636	„ „	46	Czerw. 1873	1799	Czerw. 1873
1247	Grudn 1872	3677	„ „	65	„ 1870	1954	„ „
1387	Czerw 1873	3740	Czerw. „	193	„ 1872	1972	„ „
1523	„ „	4065	Grudn. „	239	„ „	2050	Grudn. 1872
1613	Grudn 1872	4075	„ „	261	„ 1870	2100	„ „
1672	„ 1870	4212	„ „	355	„ 1873	2200	Czerw. 1873
1677	Czerwca 1872	4562	Czerw. 1873	372	Grudn 1872	2288	Grudn. 1872
1733	„ 1873	4706	„ „	462	Czerw. „	2353	Czerw 1873
1804	„ „	4785	„ „	518	„ „	2400	„ „
1899	Grudn 1870	5043	Grudn. 1872	559	„ „	2524	Grudn. 1872
1916	Czerw. 1873	5181	Czerw. 1873	601	„ 1873	2525	„ „
1981	„ „	5465	„ „	653	Grudn. 1872	2623	„ „
2025	Grudn 1872	5918	„	719	Czerw. „	2655	Czerw. 1873
2044	Czerw. 1873	5933	„ „	946	Grudn. 1871	2721	„ „
2067	„ „	Ser. IV. á 500 fl w. a		1014	Czerw 1873	2856	„ „
		175	Czerw. 1872			3002	„ „

Dyrekcya gal. Towarzystwa kredyt. ziemskiego wzywa posiadaczy niniejszych listów zast. w myśl §§. 11. i 25. Ustaw, ażeby się po wypłatę listow zastawnych z końcem Grudnia 1872. i z końcem Czerwca 1873. przypadłych, na terminach, — zaś listów zast. dawniej losowanych **zaraz** zgłosili, ponieważ wypłacone dalsze prowizye za kupony nad czas przypadłości listów zast. od kapitału potrącone będą.

Od Dyrekcyi gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego.

We Lwowie dnia 14. Grudnia 1872.

*) Dnia 15. Czerwca 1872 wylosowano 4%	160,745	złr.	w a.
„ 14. Grudnia „ „ „	159,990	„	„
Od roku 1843. do 14. Grudnia 1872 wylosowano 4% ogółem	6 651,105	„	„
Stan listów zast. w obiegu zostających 4%	12.016,065	„	„
Dnia 15. Czerwca 1872 wylosowano 5%	42,700	„	„
„ 14. Grudnia „ „ „	52,700	„	„
Ogółem wylosowano 5%	213,700	„	„
Stan listów zast w obiegu zostających 5%	9 497,700	„	„

N. 2600.

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1873. Wydano i rozesłano dnia 1. lipca 1873. **Część XXVIII.**

Nr. 250.

Ustawa

o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych, i obowiązku posyłania do nich dzieci.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi łącznie z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam, co następuje:

Tytuł I.

O zakładaniu, kategoryach i podziale publicznych szkół ludowych.

Art. 1.

Szkoła publiczna ludowa ma być wszędzie zaprowadzona, gdzie w obwodzie jednej godziny drogi, po przeciętnem z pięciu lat obliczeniu, znajdzie się przynajmniej 40. dzieci w wieku do pobierania nauki szkolnej obowiązanym będących, któreby w razie przeciwnym musiały chodzić do szkoły więcej niż pół mili od miejsca ich pobytu oddalonej.

Art. 2.

Szkoły ludowe w myśli niniejszej ustawy urządzone, są etatowemi, i dzielą się na pospolite i wydziałowe.

Wydziałowe są albo osobne albo w połączeniu ze szkołą pospolitą.

Art. 3.

W razie gdy tego wymaga miejscowa potrzeba, można ze szkołą ludową połączyć zakład wychowawczy dla dzieci niedoszłych jeszcze do wieku szkolnego (ochronkę, ogródek Freblowski i t. p.), jak niemniej kursa, w których udzielać się będzie wiadomości, w zawodach praktycznych, jakoto rękodzielniczym, rolniczym i t. d. powszechnie potrzebnych.

Art. 4.

Liczba nauczycieli w każdej szkole ludowej stosować się będzie do liczby jej uczniów. — Jeżeli liczba uczniów przez trzy po sobie następujące lata dosięga 80, należy bezwarunkowo postarać się o drugiego nauczyciela, o trzeciego gdy ta liczba dójdzie do

160 i w tym stosunku dalej. Wolno jednakże gminie podnieść w swej szkole liczbę nauczycieli poza ten wymiar, byle przyjęła na siebie obowiązek opędzania z własnych środków w całości ztąd wynikającej zwyżki nakładu.

Art. 5.

Na każde dwa okręgi szkolne ma być przynajmniej jedna zupełna szkoła wydziałowa o ośmiu klasach, a w każdym okręgu szkolnym tyle szkół pospolitych o czterech najmniej nauczycielach, ile polityczuych powiatów wcielono do okręgu szkolnego.

Art 6.

Oprócz szkół ludowych etatowych zakładać można szkoły filialne. W tych naukę udzielać będą nauczyciele szkoły sąsiedniej lub jej nauczyciele młodsi, nauczyciele nadetatowi albo też nauczyciele dochodzący. Na utworzenie takich szkół dane być może pozwolenie w dwóch tylko przypadkach, a mianowicie:

a) jeżeli najbliższa szkoła ludowa nie jest wprawdzie więcej nad pół mili odległa, lecz w skutek miejscowych przeszkód, czy to stale, czy też na dłuższy przeciąg czasu mniej dostępna, majątkowe zaś środki mieszkańców nie wystarczają na założenie osobnej szkoły etatowej;

b) jeżeli odległość od najbliższej szkoły przenosi wprawdzie pół mili, a tem samem należałoby w myśl art. 1. osobną założyć szkołę, lecz ani liczba dzieci nie jest stosunkowo znaczna, ani zasoby gminy potemu, przeznaczone zaś na cele szkolnictwa ludowego fundusze okręgowe i krajowe nie wystarczają, aby z nich można tam utrzymać osobną szkołę.

Art. 7.

Szkoła filialna winna być w związku z jedną z najbliższych szkół etatowych, i pod nadzorem jej kierownika. Do tego związku należeć może kilka szkół filialnych zwłaszcza, jeżeli ten sam nauczyciel dochodzący w nich udziela naukę

Art. 8.

Gdzie tylko fundusze miejscowe wystarczają, mają dziewczęta oddzielnie pobierać naukę lub urządzić się osobne szkoły żeńskie.

Podział taki nastąpić musi w szkołach, w których więcej niż sześciu nauczycieli jest zatrudnionych.

Niemniej podzielona ma być szkoła na dwie osobne, dla chłopców i dziewcząt, jeżeli napływ uczniów i uczennic do niej w pięciu ostatnich po sobie następujących latach był tak wielki, że musiano z większej połowy klas tworzyć po dwa współrzędne oddziały.

Nauczycielki tylko na najniższym stopniu nauki szkolnej ludowej, pierwsze trzy lata obejmującym, pełnić mogą obowiązki nauczycielskie w klasach, w których chłopcy, bądź osobno, bądź łącznie z dziewczętami, pobierają naukę.

Art. 9.

Rada szkolna okręgowa ma obowiązek prowadzić potrzebnd w sprawie zakładania

szkół ludowych rokowania i podawać wnioski o sposobach zabezpieczenia ich trwałego i pomyślnego bytu.

Art. 10.

Wszystkie okoliczności założenia lub urządzenia szkoły dotyczące, sprawdzi komisya po wysłuchaniu stron interesowanych, a jeżeli tego wymagać będzie potrzeba, przez oględziny na miejscu; wywód słowny (protokół) komisyi będzie podstawą następnych orzeczeń.

Art. 11.

Rady szkolne okręgowe mają opisać dokładnie wszystkie szkoły ludowe swych okręgów, przeświadczyć się o ich stanie, sprawdzić, jakie jest ich uposażenie, uzdolnienie nauczycieli i liczba będących w wieku szkolnym jakoteż uczęszczających do szkoły dzieci, zbadać zasoby majątkowe każdej gminy szkolnej, aby można na tej podstawie oznaczyć, ile gmina jest w stanie łożyć na szkołę, a w końcu wskazać, gdzie i jakiej kategoryi szkoły zachodzi potrzeba, a gdzieby należało gminy lub ich części połączyć ze sobą w taki sposób, aby każda gmina lub osada do pewnej należała szkoły.

Art. 12.

Rady szkolne i Władze wykonawcze będą zawsze miały na uwadze, iż nie należy powiększać liczbę szkół z uszczerbkiem lepszego urządzenia już istniejących, i że pomiędzy szkołami tej samej kategoryi takiej należy przyznać pierwszeństwo, której utrzymywanie najmniej obarcza fundusze okręgowe lub krajowe, na cele szkół ludowych przeznaczone. Jedynie ważne stosunki miejscowe usprawiedliwić mogą wyjątki od powyższego prawidła.

W ogóle zakładane będą nowe szkoły w miarę przybywania uzdolnionych nauczycieli.

Art. 13.

Etatowa szkoła ludowa zwiniętą być może jedynie za przyzwoleniem Rady szkolnej krajowej.

Tytuł II.

O kosztach zakładania i utrzymywania szkół ludowych i o funduszach szkolnych.

Art. 14.

Obowiązek zakładania i utrzymywania publicznych szkół ludowych cięży w pierwszym rzędzie na gminach miejscowych do obrębu jednej szkoły wcielonych.

Obszary dworskie, należące z niemi lub z jedną z pomiędzy nich do tej samej gminy podatkowej, przyczyniają się tak do zakładania, jakoteż utrzymywania szkół gminnych w stosunku niniejszą ustawą bliżej określonem, jeżeli nie utrzymują w swym obrębie własnym nakładem publicznej szkoły ludowej.

W razie gdy zasoby miejscowe nie wystarczają przychodzi im w pomoc powszechność okręgu szkolnego, a względnie całego kraju.

Każda gmina winna utworzyć swój własny fundusz szkolny miejscowy, aby sobie ułatwić utrzymanie swej szkoły.

Również każdy okrąg szkolny będzie miał swój osobny fundusz szkolny okręgowy, a oprócz tego ma być także fundusz szkolny krajowy.

Art 15.

Do miejscowego funduszu szkolnego należą grunta nadane szkole, zabudowania szkolne, kapitały, zapisy i darowizny prywatne.

Do tego funduszu wpływają:

a) wszystkie dochody z majątku szkolnego.

b) ofiary, do których się zobowiązały kiedykolwiek na rzecz szkoły miejscowej gminy, korporacye, instytucye, lub osoby prywatne, jakoteż datki dobrowolne,

c) kary pieniężne, ściągane od rodziców za opieszałość w posyłaniu dzieci do szkoły;

d) dodatki pieniężne od gmin, obszarów dworskich czyli w ogóle od stron konkurujących na utrzymanie nauczycieli.

Art 16.

Dawniejsze zobowiązania gmin, koporacyi, instytucyi, lub osób prywatnych do ofiar na rzecz szkoły miejscowej pozostają nadal w swej mocy.

Ofiary wyznaczone na utrzymanie nauczyciela w naturze zamienione być mogą na ofiary pieniężne, a to na zasadzie dobrowolnego układu pomiędzy stronami obowiązanemi a Radą szkolną okręgową.

Art. 17.

Nauka w szkołach ludowych udziela się bezpłatnie.

Art. 18.

Jeżeli dochody miejscowego funduszu szkolnego wymieniane w artykule 15. a) b) c) nie wystarczają na opłacenie nauczycieli, obowiązane są gmina i obszar dworski do wnoszenia na ten cel do miejscowego funduszu szkolnego dodatków pieniężnych, a to gmina aż do wysokości 12% podatków bezpośrednich w gminie opłacanych, a obszar dworski aż do wysokości 4% podatków bezpośrednich z obszarów opłacanych, każdy z nich o tyle, o ileby to, co na mocy dawniejszych zobowiązań, bądź to w naturze, bądź też w gotowych pieniądzach na utrzymanie nauczyciela już uiszcza, niedorównywało oznaczonym powyżej procentem.

W każdym jednak razie obszar dworski przyczynia się do pokrycia niedoboru tylko w trzeciej części tego, do czego by w miarę swych podatków bezpośrednich był na mocy ustaw obowiązany, gdyby należał do związku gminy miejscowej.

Dodatki pieniężne od gminy pokrywane być mają w taki sam sposób, w jaki się pokrywają inne wydatki pieniężne na gminie ciążące.

Art. 19.

Zasiłku z funduszów szkolnych okręgowych a względnie krajowych na pokrycie niedoboru w dochodach na utrzymanie nauczycieli przeznaczonych, Rada szkolna miejscowa żądać dopiero wtenczas ma prawo, gdy wykaże, że to co gmina na ten cel bądź to na mocy dawniejszych zobowiązań do corocznych datków w pieniądzach lub w naturze, bądź to

trzeba zasiłku, wnosi do niego ogół dodatków przynajmniej 4% podatków bezpośrednich wynoszący.

Art. 29.

Które kasy i kiedy w zastępstwie kasy szkolnej okręgowej zająć się mają pobieraniem dochodów i wypłatą należytości im wyłącznie przekazanych, określa ustawa państwowa z d. 11. maja 1871 r. (D. U. P. Nr. 47.)

Art. 30.

Darowizn, zapisów i fundacyi prywatnych przeznaczonych na pewne tylko szkoły lub uczynionych pod wyraźnie zastrzeżonemi warunkami nie wolno używać w inny sposób lub na inne cele i dla tego należy je wliczać do pretensyj w art. 27. lit b. wymienionych, wyjąwszy, gdyby dawca lub fundator rozporządził inaczej.

Art. 31.

Funduszem szkolnym okręgowym zarządza Rada szkolna okręgowa pod nadzorem krajowej i według jej instrukcyi.

Fundusz szkolny okręgowy ma wszelkie prawa funduszu publicznego, a należytości jego wypływające z ustawy, można ściągać drogą egzekucyi politycznej.

Art. 32.

Fundusz szkół normalnych rozdzielony dotąd na galicyjski i krakowski tworzyć będzie od 1. stycznia roku po wejściu w wykonanie niniejszej ustawy następującego, wspólny fundusz szkolny krajowy królestwa Galicyi i Lodomeryi, łącznie z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

To połączenie nie ma jednakowo uwłaczać prawom i obowiązkom wypływającym z specyalnych tytułów jednego lub drugiego funduszu.

Art 33.

Do funduszu szkolnego krajowego wpływają:

a) dochody z majątku zakładowego,
b) dodatek do byłego funduszu szkół normalnych ze skarbu państwa wypłacany,
c) zasiłek z funduszu krajowego, jaki na ten cel zamieszczany będzie rocznie w budżecie krajowem,
d) dochody z innych źródeł na to osobnemi ustawami przeznaczonych,
e) zapisy i darowizny osób prywatnych, korporacyj lub instrukcyj.

Art. 34.

Wydział krajowy zarządza funduszem szkolnym krajowym, a Rada szkolna krajowa rozporządza jego, dochodami w granicach corocznym preliminarzem zakreślonych.

Art. 35.

Z dochodów funduszu szkolnego krajowego mają się załatwiać takie wydatki na szko-

ły ludowe, do których według niniejszej ustawy nie są obowiązane ani fundusze gminne ani fundusze szkolne okręgowe.

Do tych należą:

a) dodatki do płacy przyznawane co lat pięć, nauczycielom szkół ludowych,

b) zasiłki udzielane funduszowi elementarnemu, z którego wypłacać się będą emerytury i zapomogi nauczycielom, a oraz pensye ich wdowom i sierotom,

c) potrzeby szkół całego kraju ogólnej natury,

d) zasiłki udzielane funduszom szkolnym okręgowym.

Art. 36.

Krajowy fundusz szkolny wypłacać będzie szkolnemu funduszowi emerytalnemu, coroczny zasiłek w kwocie równającej się przynajmniej przeciętnemu wydatkowi, jaki w trzech ostatnich latach ponosił fundusz szkół normalnych na cele tego rodzaju.

Art. 37.

Rada szkolna krajowa użyje corocznie z funduszu szkolnego krajowego sumy stosownej na potrzeby szkół ludowych ogólnej natury, jakoto: na zakupno mających służyć za wzór książek, przyborów i okazów szkolnych, na nadzwyczajne nagrody i zapomogi, na koszta podróży dla nauczycieli wysyłanych w celach naukowych za granicę, na wynagradzanie wędrownych nauczycieli sadownictwa, pszczelnictwa, jedwabnictwa i t. d., na krajowe konferencye nauczycielskie itp.

Art. 38.

Rada szkolna krajowa, uwzględniwszy potrzeby pojedynczych okręgów szkolnych, udziela im stosownego zasiłku w razach ustawom przepisanych.

Celem uzyskania takiego zasiłku, winna każda z Rad szkolnych okręgowych ułożyć wcześnie preliminarz roczny swych dochodów i wydatków i przesłać go Radzie szkolnej krajowej do zatwierdzenia. Dokładniejsze w tej mierze szczegóły wskaże instrukcya Rady szkolnej krajowej.

W przypadkach, szczególniej na uwzględnienie zasługujących, Rada szkolna krajowa może z funduszu szkolnego krajowego udzielać nadzwyczajnych zapomóg funduszom szkolnym miejscowym.

Art. 39.

Równocześnie z utworzeniem funduszów szkolnych okręgowych, ustaną wszelkie dotychczasowe zaliczki, stale udzielane gminom, zakładom, korporacyom i osobom z rozporządzenia władz centralnych i krajowych lub na mocy ustawy o konkurencyj szkolnej.

Tytuł III.

O uczęszczaniu do szkoły.

Art. 40.

Obowiązek uczęszczania do szkoły poczyna się z ubiegłym szóstym, a ustaje z upłynionym dwunastym rokiem życia.

na mocy niniejszej ustawy już opłaca, wynosi przynajmniej 12% podatków bezpośrednich, a to co obszar dworski na ten cel bądź to na mocy dawniejszych zobowiązań do corocznych datków w pieniądzach lub w naturze, bądź to na mocy niniejszej ustawy, już opłaca, wynosi przynajmniej 40% podatków bezpośrednich.

Co do tych miast i miasteczek, które posiadają własny majątek zakładowy, orzeka Rada szkolna okręgowa a względnie Rada szkolna krajowa po wysłuchaniu zdania Wydziału powiatowego a względnie Wydziału krajowego, czy i jaki zasiłek ma im być przyznany z funduszu szkolnego okręgowego lub funduszu szkolnego krajowego.

Art. 20.

Rada szkolna miejscowa zarządza miejscowym funduszem szkolnym, pobiera wszystkie dochody, czuwa nad ich regularnem wpływaniem, wypłaca należytości, jeżeli do tego jest upoważniona i układa jego roczny preliminarz.

Kasowość i rachunki załatwia kasa gminna, jeżeli ją do tego wezwie Rada szkolna okręgowa.

Nadzór i kontrolę nad miejscowemi funduszami mają Rady szkolne okręgowe i Rada szkolna krajowa, która wyda potrzebne w tej mierze instrukcye i przepisze sposób, w jaki Rady szkolne miejscowe winny funduszami zarządzać.

Art. 21.

Czynności wymienione w artykule poprzednim ustępu 1. lub niektóre z nich może Rada szkolna okręgowa na jakiś czas odjąć Radzie szkolnej miejscowej, i bądź powierzyć je innej Radzie szkolnej miejscowej, bądź załatwić z własnego ramienia.

Art. 22.

Z dochodów miejscowego funduszu szkolnego ma się przedewszystkiem opłacać nauczycieli. Na inne cele szkolne można ich użyć jedynie za przyzwoleniem Rady szkolnej okręgowej, gdy się okaże nadwyżka w dochodach, albo w razie, gdy część ich już na mocy zapisu lub ustawy była na inne cele przeznaczona.

Art. 23.

Dochody miejscowego funduszu szkolnego przeznaczone na płace nauczycielskie należy w terminach przepisanych odsyłać do kasy funduszu szkolnego okręgowego, albo do innej, którą oznaczy Rada szkolna okręgowa.

Wyjątkowo może Rada szkolna okręgowa upoważnić Radę szkolną miejscową do wypłacania nauczycielom należytości wprost z miejscowego funduszu szkolnego, w którym to razie ustaje obowiązek odsyłania jego dochodów do kas innych.

Art. 24.

Wszystkie wydatki na wystawienie lub najem, na utrzymanie, wewnętrzne urządzenie, opał, oświetlenie i obsługę budynków szkolnych, jakoteż na wystawienie i utrzymanie albo najem pomieszkań dla nauczycieli, o ile nauczycielom służy do tego prawo, wreszcie na zakupno lub dostarczenie gruntu pod budynki i pola na szkółkę owocową lub pasiekę,

a niemniej miejsca na ćwiczenia gimnastyczne ponoszą właściwe gminy, o ile te wydatki nie są pokryte na podstawie prawomocnych zobowiązań trzecich osób, korporacyj, lub funduszów, albo zapisów.

Obszar dworski w obrębie gminy położony przyczynia się do opędzenia tych wydatków w stosunku w artykule 18. za zasadę przyjętym.

Zasiłki na nie mogą w razach wyjątkowych udzielane być gminom z funduszu szkolnego okręgowego lub krajowego w formie zaliczek, które po upływie pewnego czasu naraz lub ratami mają być zwrócone.

Dochodów miejscowego funduszu szkolnego można użyć na ten cel tylko pod warunkami w artykule 22. wymienionemi. Zresztą Rady szkolne okręgowe wpływać będą na gminy, aby te starały się zebrać na takie wydatki osobne fundusze, z których się utworzy odrębny dział miejscowego funduszu szkolnego, wyłącznie na ten cel przeznaczony.

Art. 25.

Jak należy stawiać i urządzać i w jakie sprzęty zaopatrywać budynki szkolne, przepiszą osobne instrukcye Rady szkolnej krajowej, która ku temu zażądać może w razie potrzeby pomocy technicznych urzędników państwa, kraju i gmin, w których obrębie szkoła się znajduje.

Instrukcye te układane będą z uwzględnieniem miejscowych sposobów budowania.

Art. 26.

Utrzymanie konfesyjnych albo innych szkół prywatnych nie uwalnia od obowiązków, które niniejsza ustawa wkłada na wszystkich mieszkańców kraju bez różnicy wyznania i obrządku.

Art. 27.

Nauczyciele szkół ludowych pobierają swe płace z funduszu szkolnego okręgowego, który nadto dostarczać będzie środków na przybory szkolne, biblioteki, na opędzenie wydatków konferencyj nauczycielskich okręgowych i na inne wydatki, których wymaga wspólne dobro szkół całego okręgu.

Do tego funduszu wpływają:

a) dochody pieniężne miejscowych funduszów szkolnych przeznaczone na płacy nauczycieli;

b) zapisy i darowizny;

c) zasiłki z funduszu szkolnego krajowego,

d) dodatki do podatków przez Rady powiatowe na cele szkolne uchwalone.

W gminine stanowiącej przez się okrąg szkolny, fundusz szkolny miejscowy jest oraz funduszem szkolnym okręgowym.

Art. 28.

Do zasiłków na rzecz pojedynczych powiatów z funduszu szkolnego krajowego ma fundusz szkolny okręgowy dopiero wtenczas prawo, jeżeli powiat, dla któregc szkół po-

Wszystkie dzieci, będące w tym wieku, winny uczęszczać do szkoły publicznej.

Wolne są od tego dzieci, które

a) albo uczęszczają do szkół wyższych,

b) albo dla ułomności, czy to cielesnych, czy też umysłowych, nie mogą kożystać z nauki udzielanej w szkole publicznej,

c) albo pobierają stosowną naukę w domu lub w jakim zakładzie prywatnym.

Jeżeli w tym względzie zachodzą jakie wątpliwości, ma je sprawdzić Rada szkolna miejscowa i postąpić według przepisów art. 43. i 44. niniejszej ustawy.

Art. 41.

Obowiązek uczęszczania do szkoły ludowej ustaje z ukończonym 12. rokiem życia jedynie pod warunkiem, jeżeli uczeń udowodni dostateczną biegłość w przepisanych dla szkół ludowych gałęziach nauki. Wolno jednak każdemu także po upłynionym 12. roku życia uczęszczać do szkoły, chociaż dopełnił powyższego warunku.

Po ukończeniu szkoły ludowej winien każdy jeszcze przez dwa lata uczęszczać na naukę niedzielną.

Art. 42.

Przed rozpoczęciem roku szkolnego sporządza Rada szkolna miejscowa wykaz dzieci w wieku szkolnym będących, i to bez względu na ich przynależność do gminy lub na różnicę wyznania albo obrządku, i zestawi w nim osobno te, które według art. 40. są uwolnione od uczęszczania do szkoły. Do wykazu należy zaciągnąć także te dzieci, które skończyły wprawdzie rok 12. lecz nie uzyskały potrzebnego z nabytych nauk szkoły ludowej świadectwa.

Najdalej w cztery tygodnie po rozpoczęciu roku szkolnego, nauczyciel przedłoży odpis tego wykazu Radzie szkolnej okręgowej i będzie czuwał nad ścisłem przestrzeganiem dotyczących uczęszczania do szkoły przepisów.

Art. 43.

Rodzice, ich zastępcy i opiekunowie, winni posyłać dzieci do publicznej szkoły ludowej; przeciw tym, którzyby nie dopełniali tego obowiązku należy użyć przymusu, a upornych karać grzywnami, lub w razie ich ubóstwa aresztem, a w szczególności:

a) kto ukrywa dziecko przed spisem lub poda okoliczności nieprawdziwe, aby je uwolnić od uczęszczania do szkoły, ulegnie grzywnom od 1. do 10. złr. w. a., albo karze aresztu od 1. do 3. dni;

b) kto w przeciągu 14. dni po rozpoczęciu roku szkolnego nie postara się o przyjęcie swego dziecka do szkoły zwłaszcza gdy tegoż nie umieszczono w rubryce uwolnionych, tego doniesie nauczyciel do Rady szkolnej miejscowej, która go naprzód upomni, a jeżeli to nie odniesie skutku, skaże go po upływie trzech dni na zapłacenie grzywny 1. do 10. złr. w. a. lub na areszt od 1. do 3. dni; w razie zaś dalszego oporu na grzywny aż do 50. złr. w. a. lub areszt do dni 14. W przypadkach §. 176. i 177. ustawy cywilnej przewidzianych należy do właściwych sądów uczynić doniesienie;

c) kto w ciągu roku szkolnego bez słusznych powodów, nie posyła dziecka do szkoły, tego należy upomnieć; a za każdą nieusprawiedliwioną następną w uczęszczaniu jego dziecka do szkoły przerwę, karać grzywnami od 50. krajcarów do 5. złr. a. w., albo aresztem od 1. do 2. dni, którą to karę podwoić można, jeżeli przerwy powracają częściej w tem samem półroczu szkolnym.

Stanowi się wyjątek na przypadek, jeżeli rodzice dziecka w ciągu roku szkolnego przysiedlą się do innej gminy. W tym razie należy dzieci wciągnąć do spisu gminy, w której się osiedlili właśni ich rodzice, i uwiadomić o tem Radę szkolną gminy, w której mieszkali przedtem.

Art. 44.

Nauczyciel winien raz przynajmniej w miesiąc przedłożyć wykaz dzieci szkołę zaniedbujących, Radzie szkolnej miejscowej, która przekonawszy się o winie rodziców lub opiekunów, karze ich w myśl artykułu 43. grzywnami lub aresztem.

Wykonanie kary na winnych należy do zwierzchności gminnej.

Co dwa miesiące przynajmniej, zdaje Rada szkolna miejscowa o tem sprawę Radzie szkolnej okręgowej z dołączeniem powyżej wspomnianego wykazu, a oraz wykazu kar wymierzonych i wykonanych.

Rada szkolna okręgowa bada te sprawozdania, i wrazie, gdyby władze gminne zaniedbywały swe obowiązki, zarządza stosowne przeciw nim kroki.

Art. 45.

Rekurs wniesiony przeciw orzeczeniom w sprawie nierozpoczętego, zaniedbanego lub przedwcześnie przerwanego uczęszczania do szkoły zapadłym, nie ma odraczającego skutku, jeżeli nie jest przeciw nałożeniu kar wymierzony.

Art. 46.

Z wejściem niniejszej ustawy w wykonanie tracą moc obowiązującą wszystkie dawniejsze ustawy i przepisy, które z jej postanowieniami nie są zgodne, albo których miejsce ona ma zająć.

Art. 47.

Polecam Mojemu Ministrowi Wyznań i Oświecenia wykonanie niniejszej ustawy.

Wiedeń dnia 2. maja 1873.

Franciszek Józef w. r.

Stremayr w. r.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

E Consistorio Episcopali,

Tarnoviae die 1. Octobr. 1873.

JOSEPHUS ALOJSIUS,

Episcopus Tarnoviensis.

Tarnoviae 1873. Typis A. Rusinowski, Typographi ad honores Episcopalis. Impensis Consistorii.